

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Петрушанко Т.О., Іленко Н.М., Литовченко І.Ю., Ніколішина Е.В., Іленко-Лобач Н.В.

Полтавський державний медичний університет

Описано змішану форму організації навчального процесу на кафедрі терапевтичної стоматології не тільки як ефективний інструмент реалізації принципів вищої освіти під час карантину, а й перспективний сучасний напрям навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, комунікативна компетентність, освітній процес.

The article describes a blended form of educational process' organization at the Therapeutic Dentistry Department. It is an effective tool for implementing the higher educational principles. It can be used not only during quarantine, but also as a promising modern field of learning.

Key words: distance learning, communicative competence, educational process.

Дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів і студентів на різних етапах навчання й самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

Дистанційна форма й технології навчання є значно більш самостійною й індивідуалізованою формою навчання. Так, це важче, ніж «пасивні» форми навчання в студентській аудиторії, проте значно ефективніше й комфортніше з огляду на витрати часу, коштів і зручності, ніж інші форми й технології навчання. Дистанційне навчання можливе будь-де, будь-коли й доступне будь-кому і вже сьогодні стало важливою складовою віртуальної соціалізації особистості.

Перехід на дистанційне навчання, зумовлений пандемією, став неочікуваним і доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу університету - викладачів, здобувачів вищої освіти та їхніх батьків.

І хоча дистанційне навчання не є заміною очного й ніколи не планувалось на довгострокову перспективу, воно може стати ефективним інструментом не тільки під час карантину.

Майбутнє – за змішаним навчанням, яке дуже легко переключати в різні режими: збільшувати чи зменшувати офлайн- або онлайн-компоненти, обирати різні організаційні моделі й стратегії відповідно до можливостей, потреб і викликів [1]. Викладачам потрібні й емоційна підтримка, і забезпечення інтернетом та технікою.

Згідно з «Положенням про дистанційну форму навчання у Полтавському державному медичному університеті» № 315 від 19 травня 2021 р. і наказом ректора № 472 від 31 серпня 2021 р. [3] навчальний процес за змішаною формою навчання на кафедрі терапевтичної стоматології відбувається в таких формах: самостійна робота; навчальні заняття (лекції, практичні заняття); консультації; підсумковий модульний контроль, семестрова - підсумкова атестація.

Самостійне вивчення навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» передбачає використання навчальних матеріалів, які здобувачі вищої освіти університету отримують через сторінку кафедри на сайті університету. На сайті кафедри студенти можуть знайти весь необхідний матеріал і для вивчення тем занять, і для підготовки до ліцензійного іспиту «Крок». Основні види навчальних занять за змішаною формою навчання на кафедрі терапевтичної стоматології – це лекції, практичні заняття, консультації й підсумковий модульний контроль. Усі лекції для здобувачів відбуваються он-лайн через засоби телекомунікаційного зв'язку. Інформацію лекційного матеріалу студенти можуть отримувати на сайті кафедри у вигляді методичних рекомендацій і стислого змісту лекцій, який допускається для використання в інтернеті (наприклад, PDF). На практичних заняттях відбувається детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни й формуються вміння й навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачами завдань. Для формування практичних навичок студенти отримують ситуаційні задачі й шляхом послідовного вирішення відпрацьовують елементи клінічного мислення. Викладачі в такому режимі працюють індивідуально з кожним студентом. Під час практичного заняття of-line здобувачі вищої освіти особисто проводять натурні або імітаційні маніпуляції з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень навчальної дисципліни.

Під час консультацій студенти дистанційно отримують відповіді від викладачів на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування у формі чату й особистих повідомлень.

Для спілкування в дистанційному навчанні на кафедрі використовують електронну пошту, чат (засіб оперативного спілкування через інтернет), відеоконференції реального часу в оп-line режимі, середовище Classroom, платформу ZOOM, соціальні мережі (Viber) тощо. Технічне забезпечення дистанційної форми навчання на кафедрі охоплює персональні комп'ютери, мережне обладнання, джерела безперебійного живлення, обладнання для відеоконференцзв'язку, що забезпечують розроблення й використання веб-ресурсів навчального призначення, управління навчальним процесом і необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання [2].

На кафедрі терапевтичної стоматології відбувається активна підготовка здобувачів вищої освіти університету до ліцензійного іспиту «Крок- 2». Ця робота проводиться постійно, починаючи з 4 курсу навчання. Здобувачі вищої освіти мають можливість працювати з базою «ДУ Центру тестування» на кафедрі самостійно, під час практичних занять із викладачем групи, в індивідуальному порядку з іншими викладачами кафедри, а також у режимі дистанційного навчання. Під час практичних занять студенти виконують тематичні ситуаційні завдання й вибіркові із буклетів центру тестування, з оцінюванням результатів.

На кафедрі регулярно проводиться контроль знань студентів, який включає перевірку готовності до виконання тестів Центру тестування й перевірку теоретичної підготовки й алгоритмів виконання практичних навичок і вмінь. Контроль теоретичної підготовки проводиться комп'ютеризовано щосеместрово з урахуванням кількості правиль-

них відповідей (75% і більше) і фіксацією результатів у журналах успішності. Контроль практичних навичок проводиться диференційовано – оформлення й захист академічної історії хвороби, заповнення медичної карти стоматологічного хворого (форма №043/0), демонстрація навичок на фантомах.

Отже, варто підкреслити, що змішана форма навчання на кафедрі терапевтичної стоматології відкриває здобувачам вищої освіти доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає можливості спілкування з викладачами персонально, тривалий час працювати з матеріалами кафедри (повертатися до незрозумілих питань, неодноразово переглядати матеріали лекцій чи практичних занять тощо). А для викладачів кафедри дистанційне навчання вимагає більшої гнучкості, детальнішої розробки змісту теми заняття, складання запитань для закріплення теми, підтримання мотивації й зацікавленості здобувачів у навчанні, що забезпечує вдосконалення освітнього процесу, його доступність і ефективність.

Список використаної літератури

1. Грушина І.В. Теоретичні та методологічні основи використання дистанційних технологій в контексті змішаного навчання / І.В. Грушина // Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. – Вип. 10 (1). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. – С. 28–34.
2. Петрушанко Т.О. Підходи до підвищення якості навчання студентів-старшокурсників на кафедрі терапевтичної стоматології/ Т.О.Петрушанко, Н.М.Іленко, І.Ю.Литовченко, Е.В.Ніколішина // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні», Полтава, 2019. - С.168-169.
3. Положення про дистанційну форму навчання у Полтавському державному медичному університеті № 315 від 19 травня 2021р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.umsa.edu.ua › department-npr › docs_links

ІННОВАЦІЙНІ КОНЦЕПЦІЇ ВИКЛАДАННЯ У СФЕРІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Писаренко О.А., Цветкова Н.В.

Полтавський державний медичний університет

Основні джерела інформаційних ресурсів для підготовки лікарів - слухачів до занять: ресурси інтернету – 44%; навчальна й навчально-методична література абонементного відділу університетської бібліотеки – 32%; спеціальна медична література (журнали у відділі періодики) – 24%.

Ключові слова: післядипломна освіта, тьютор, лікар-слухач, дистанційна освіта, онлайн-навчання.

The main sources of information resources in the preparation of doctors - students for classes: Internet resources - 44%; educational and educational-methodical literature of the subscription department of the university library - 32%; special medical literature (journals in the periodicals department) - 24%.

Key words: postgraduate education, tutor, listening student, distance education, online learning.

Основним пріоритетом реформування стоматологічної служби України в системі охорони здоров'я став розвиток профілактичного напрямку медичної допомоги населенню України й первинної медичної допомоги. Головний напрям оптимізації медичної стоматологічної допомоги населенню полягає в покращенні знань і професійних навичок лікаря-стоматолога.

Одним із елементів модернізації системи охорони здоров'я є перехід від дисциплінарного принципу первинної медико-санітарної допомоги населенню до проблемного, у результаті сформувалося соціальне замовлення суспільства на створення служби загальнопрактикуючого лікаря-стоматолога [1].

Лікарі, підготовлені за фахом «Стоматологія», для надання населенню послуг у клініці ортопедичної стоматології повинні мати сертифікат лікаря стоматолога-ортопеда. Здобути таку освітню кваліфікацію лікар-стоматолог може після проходження на кафедрі післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів циклу «Спеціалізація» з фаху «Ортопедична стоматологія» терміном три місяці.

За стандартом післядипломної безперервної професійної освіти (розвитку) фахівців за спеціальністю «Ортопедична стоматологія», обов'язкові компоненти такі:

- диплом лікаря-стоматолога про закінчення вищого державного навчального закладу України й сертифікат про закінчення інтернатури за спеціальністю «Стоматологія»;
- стаж роботи за фахом – три роки й більше;
- лист адміністрації лікувального закладу з клопотанням про зарахування лікаря-стоматолога на цикл спеціалізації за спеціальністю «Ортопедична стоматологія».

Навчальний план і програма були доопрацьовані та змінені відповідно до нормативних документів і листів відповідних міністерств і департаментів. Календарний план циклу «Спеціалізація з ортопедичної стоматології» передбачає збільшення навчального часу на самостійну роботу, тому викладачі кафедри постійно перебувають у пошуку нових способів і форм викладання ортопедичної стоматології.

Співвідношення часу на аудиторну й самостійну роботу в усьому світі становить 1: 3,5. Так, у Британській системі вишівської підготовки власне аудиторне навантаження становить 25% загального обсягу навчального часу в магістратурі, інші години – для тьюторських, семінарських і практичних занять, самостійної роботи. Самостійною роботою вважають плановану роботу слухачів, яку вони виконують за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі [2; 4].

Розрізняють такі види самостійної роботи: підготовка до семінарів, заповнення амбулаторних карт за темою заняття, підготовка до написання наукових оглядів і статей, розробка сценарію й роздаткового матеріалу для профілактичних акцій, які проводяться регулярно за участі всіх членів кафедри, та ін. При оцінці самостійної роботи, наприклад, підготовки до участі в конференції, ураховується якість презентації за ступенем розкриття теми, глибини знань із теми, осмислення результатів лабораторних та інструментальних досліджень, рівня ораторської